

VERSLAG van de openbare vergadering van de Statencommissie Milieu & Mobiliteit van 9 maart 2022

Voorzitter:

Mevrouw K. Boelhouwer

Aanwezig:

ir. H.P. van Essen (gedeputeerde), ir. R.G.H. van Muilekom (gedeputeerde), A.J. Schaddelee (gedeputeerde), J. Bart (GroenLinks), S. Berlijn (JA21), G. Bikker (CDA), J. Breur (SP), A. Donker (SGP), M. de Droog (D66), M. van Elteren (GroenLinks), H. de Harder (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), B. de Jager (VVD), E. Kamp (D66), A. Krijgsman (PvdA), D. de Kruif (CDA), M. Lejeune-Koster (PvdA), D. Oude Wesselink (GroenLinks), P. Overkleeft (D66), R. van Reenen (50PLUS), A. van Schie (VVD), D. van Ulzen (VVD), S. Vrieling (GroenLinks), P. Weerd (Partij voor de Dieren), H. Wolting (ChristenUnie).

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Dr. R. Poort (commissiegriffier), A. Smakman (Notuleerservice Nederland).

1. Opening en Algemeen

1.1 Opening

De voorzitter opent de hybride vergadering om 13.30 uur en heet de aanwezigen welkom en in het bijzonder de inspreker mevrouw Timmers van Fietsersbond Stichtse Vecht.

Gezien de beperkte tijd die voor deze commissievergadering gereserveerd kon worden, zullen alleen de punten die zijn opgevaardigd, worden besproken.

De heer De Jager spreekt namens de commissieleden een woord van afscheid aan mevrouw Boelhouwer en dankt mevrouw Boelhouwer voor haar vele politieke werk, die zij vanuit een groot sociaal hart jarenlang heeft verricht voor de Staten in het algemeen en de commissie M&M in het bijzonder.

Mevrouw Boelhouwer dankt de heer De Jager voor zijn woorden en de bloemen en wenst haar opvolger mevrouw Van Gilse alle succes.

1.2 Vaststellen agenda

Akkoord.

1.3 Mededelingen

De voorzitter deelt mee dat gezien het grote aantal statenvoorstellen de commissievergadering M&M op 20 april 2022 tijdens een avondzitting van 19.00 uur tot 20.30 uur wordt voortgezet.

Gedeputeerde Schaddelee memoreert aan de kwartaalrapportage VRT met betrekking tot het vierde kwartaal 2021. In week 11 ontvangen de Staten een Statenbrief met een update over de werkzaamheden. Ook voorafgaand aan de aprilvergadering ontvangen de Staten een memo met de laatste stand van zaken. Op dit moment vindt de audit plaats door AT Osborne, zoals toegezegd tijdens het debat in januari. De verwachting is dat het rapport voor de vergadering van april beschikbaar is. Werkendeweg wordt de tussentijdse informatie uit die audit meegenomen.

Daarnaast heeft de provincie inmiddels de vergunning voor de werkzaamheden. De werkzaamheden zijn al van start gegaan. In de aanloop zijn er een paar kleine vertragingen opgetreden, die tot op heden financieel gezien binnen de buffers opgevangen kunnen worden. De verwachting is dat de planning in de zomer één of twee weken later zal zijn. Met de reizigers wordt gecommuniceerd dat de tram voor de zomer weer rijdt. Zodra er een precieze datum bekend is, zal deze ook worden gecommuniceerd.

De heer Hazeleger vraagt een nadere verduidelijking op de datum. Volgens zijn berekening, de vertraging meenemend, zal de tram medio juli weer rijden.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat de planning de eerste helft van juli is. De gedeputeerde geeft aan nog geen exacte datum te willen geven, omdat er nog zaken kunnen spelen die vertraging geven. De definitieve datum wordt gecommuniceerd zodra deze zeker is.

Gedeputeerde Van Essen heeft een mededeling over de GVR (Gemeentelijke VerduurzamingsRegeling). Dit gaat over gebouwgebonden financiering. Dit is een vorm van financiering voor verduurzaming die wordt gekoppeld aan een gebouw, waardoor de investeringen over een langere termijn uit zijn te spreiden. Dit is goed voor het klimaat en voor de portemonnee van woningeigenaren. Het rijk heeft dit middels een toezegging mogelijk gemaakt. De provincie Utrecht ondersteunt dit met twee pilots in Wijk bij Duurstede en in Amersfoort. Er zijn enkele juridische en fiscale belemmeringen die de toepassing van met name de GVR voor grootschalige toepassingen in de weg zitten. Hier heeft D66 onlangs vragen over gesteld. GS is met de gemeenten hierover in gesprek met het ministerie van BZK. Dit heeft vooralsnog niet tot een doorbraak geleid. Het beeld is dat er onvoldoende urgentie is bij het rijk. Daarom zal er richting het commissiedebat van de Kamer op 6 april bij de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening worden aangedrongen om prioriteit te geven aan het doorvoeren van de nodige aanpassingen in wet- en regelgeving om de GVR mogelijk te maken. De GS trekt hierin op met het IPO, andere provincies en verschillende gemeenten. De gedeputeerde roept de commissie op indien mogelijk via de partijlijn deze lobby te ondersteunen.

De heer De Droog vraagt aandacht voor de vragen die door D66 zijn gesteld. De spreker beveelt het rapport aan wat hier bij is gevoegd. Er vindt nog verder onderzoek plaats naar andere mogelijkheden. Het is belangrijk dat er in gezamenlijkheid gekeken wordt hoe dit dossier kan worden versneld, omdat hier kansen zijn om in de verduurzaming van de woningen zelf beweging te krijgen. De spreker nodigt de commissieleden uit om samen met de gedeputeerde en hem te kijken naar de mogelijkheden.

Gedeputeerde Van Essen heeft een mededeling over het scanprogramma. Energiebeheer Nederland brengt de potentie van aardwarmte in beeld. Er worden landelijk tien onderzoeksboringen uitgevoerd. De locatie van een daarvan is tussen Zeist en Bunnik. Op 9 maart 2022 heeft EBN aangegeven ook onderzoek te doen naar een locatie in Amstelland. De provincie denkt hier graag in mee. Met de proefboringen komt er beter zicht op de ondergrond en waar aardwarmte op termijn kansrijk is. EBN zal te zijner tijd op een zorgvuldige manier de omgeving betrekken als de boring plaats gaat vinden.

1.4 Ingekomen stukken M&M

Bij ingekomen stuk 11 ([2022MM57](#), [Klacht Klankbordgroep N402](#)) heeft mevrouw Timmers van Fietsersbond Stichtse Vecht zich als inspreker gemeld. Op de N402, het deel tussen de N201 en het dorp Loenen, heeft in 2021 ter hoogte van Sportpark De Heul een ernstig fietsongeluk met een tienjarig meisje plaatsgevonden. Eerder hebben zich ook al ernstige ongelukken voorgedaan. Als gevolg van deze gebeurtenissen is de renovatie van de N402 in de planning naar voren gehaald. Kort na dit ongeluk is er een verslag met voorgestelde maatregelen gemaakt. Hierin kwam het verwijderen van het fietspad oostzijde niet ter sprake. Met betrokken inwoners is later dat jaar een werkgroep met tien deelnemers gevormd met als centraal thema hoe de weg zo veilig mogelijk ingericht kan worden. In een ontwerp van een verkeerskundige zou het hele fietspad aan de oostzijde – dus de kant van Sportpark De Heul – van de N402 worden verwijderd. Dit onderdeel van het ontwerp werd direct door de leden van de werkgroep als onlogisch en onveilig afgewezen. Bovendien blijken vijftien bomen te worden gekapt om zicht op de fietsers aan de westzijde te verkrijgen. De bushokjes en de overdekte fietsenstalling bij busstation Kerklaan, die het zicht benemen, blijven wel bestaan. Met het verwijderen van het fietspad aan de oostzijde zullen fietsers en wandelaars meerdere zeer onveilige – want onoverzichtelijke – kruispunten over moeten steken. Als gevolg van bushokjes, de fietsenstalling, vracht- en busverkeer, bedrijvigheid en de parkeergelegenheid bij een restaurant is dit een druk en gevaarlijk punt. De ambtelijk opdrachtgever vertelde dat de situatie bij busstation Kerklaan veiliger is geworden, omdat daar geen restaurant meer is. Mevrouw Timmers geeft aan dat het restaurant met een ruim terras en een ruime parkeerplaats er nog steeds is. Automobilisten vanuit Oostkanaaldijk concentreren zich op de aansluiting met de N402 en zien hier fietsers over het hoofd. Als het fietspad oostzijde wordt verwijderd moeten fietsers en wandelaars uit de richting Vreeland – dat is de andere kant – naar Loenen eerst de N402 bij de verkeerslichten langs de N201 oversteken. Automobilisten rijden hier regelmatig door rood. De suggestie is het verkeerslicht voor fietsers langer groen te geven. Dan worden wandelaars en fietsers gedwongen om langs de westzijde de oversteek te nemen bij het busstation aan de Kerklaan, daarna de Slootdijk en om Sportpark De Heul te bereiken moet men de gevaarlijke oversteek – waar het ongeluk is gebeurd – gebruiken. Dit sportpark wordt intensief gebruikt door de

sportclubs, een kinderopvang en buiten is er een hondenloopgebied. De conclusie is dat het ontwerp van de verkeerskundige onlogisch en onveilig is. Er ligt immers een fietspad zonder kruisingen aan de oostzijde van de N402. Daarmee wordt ook nog het toenemend aantal fietsers gespreid over beide zijden. Het punt is dat de werkgroep geen invloed lijkt te hebben op de voorgenomen plannen. De inwoners van de omliggende dorpen zijn de ervaringsdeskundigen. Daarom vraagt de werkgroep de Staten zijn invloed aan te wenden om het onnodig opheffen van het fietspad aan de oostzijde te voorkomen en de ervaring boven de theorie te laten prevaleren bij de besluitvorming rond de herinrichting van de N402.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen aan de inspreker.

De heer Breur is verbaasd dat er vanuit de provincie is aangegeven dat het restaurant er niet meer is, terwijl het restaurant er nog wel is. Kan mevrouw Timmers aangeven hoe dit misverstand is ontstaan?

De heer Hazeleger heeft de volgende vragen:

- De spreker vraagt bevestigend dat het fietspad langs de sportvelden op de nominatie staat om te verwijderen.
- Wie is de initiatiefnemer voor de klankbordgroep?
- Wat zijn de kaders van deze klankbordgroep qua invloed?

Mevrouw Bikker vraagt bevestigend of het gaat om het streven het fietspad te behouden en dat er ter hoogte van de sporthal wijzigingen in de verkeersinrichting moeten plaatsvinden.

De heer Van Reenen vraagt of mevrouw Timmers zich ook geschokt voelt door het gedrag zoals omschreven in de brief (2022MM57) en of zij deze klacht ondersteunt.

De heer De Jager vraagt bevestigend of het fietsverkeer wat uit Loenersloot of zelfs uit Vinkeveen komt, indien het fietspad aan de oostzijde van de N402 blijft bestaan, slecht één keer via een verkeerslicht hoeft over te steken en van daaruit gemakkelijk Sportpark De Heul kan bereiken, terwijl het fietsverkeer vanuit Vreeland sowieso in dat geval niet hoeft over te steken. En dat dus ook de situatie wat eerder helaas tot een ernstig ongeval heeft geleid in dat geval niet meer aan de orde zal zijn, omdat er eigenlijk helemaal geen reden meer is om de N402 als fietser over te steken.

Mevrouw Timmers gaat in op de vragen vanuit de commissie:

- De persoon die heeft aangegeven dat het restaurant er niet meer zou zijn, was niet ter plaatse aanwezig, maar hij is eindverantwoordelijk.
- De werkgroep is ingericht op initiatief van de provincie. Mevrouw Timmers heeft zich op een later moment aangemeld als fietsersbondlid.
- Het klopt dat fietsers die vanuit Vreeland komen niet over hoeven te steken en zo het dorp of Sportpark De Heul kunnen bereiken. Als het oostpad wordt opgeheven, moeten zij wel oversteken bij respectievelijk de N201, het busstation, Slootdijk en bij Sportpark De Heul. Bij deze laatste overstek hebben al enkele ernstige ongelukken plaatsgevonden. Die situatie kan dus voorkomen worden.
- Naar aanleiding van de vraag over de brief geeft mevrouw Timmers aan dat de werkgroep op een uiterst sympathieke en zorgvuldige wijze begeleid en te woord gestaan is door de heer Schuit. Maar daar waar de boodschap van de werkgroep over is gebracht, bleek een probleem te bestaan waaruit blijkt dat wat de werkgroep communiceert met de heer Schuit niet verder komt. Vandaar dat mevrouw Timmers zich genoodzaakt voelde om namens de fietsersbond en de inwoners in te spreken.
- Zoals het ontwerp aan de westzijde eruit ziet, kan dat een verbetering opleveren. Het is dan juist de bedoeling, om te voorkomen dat alle verkeersstromen zich aan de westzijde bevinden, de oostzijde wordt behouden. Wanneer deze blijft bestaan bepleit mevrouw Timmers ervoor niet de voorgenomen vijftien bomen te kappen. Wel zou het goed zijn als de overdekte fietsstalling bij busstation Kerklaan verplaatst kan worden, omdat deze het zicht beneemt.

Gedeputeerde Schaddelee dankt mevrouw Timmers en andere betrokkenen voor hun betrokkenheid bij dit verkeersveiligheidsdossier. De gedeputeerde gaat in op een aantal deelonderwerpen:

- De gedeputeerde wil ervoor waken ervaringsdeskundigen en verkeersveiligheidsdeskundigen tegen elkaar uit te spelen, maar juist beide vormen van expertise te bundelen en zo de beste oplossing met elkaar te realiseren.
- De opties die door mevrouw Timmers zijn ingebracht zijn zorgvuldig door de provincie overwogen en is gekeken naar de mogelijkheden. Echter, er is besloten het huidige plan te continueren, omdat er geen ruimte is om aan

beide kanten van de weg een goede en veilige inpassing te maken van een fietspad. Een van de belangrijke overwegingen is om te voorkomen dat er op heel veel plekken ongecontroleerd door fietsers overgestoken wordt. Daarom is ervoor gekozen het stuk van Vreeland naar Sportpark De Heul te verwijderen. Daarmee blijven alle fietsers aan één kant en kan de verkeersveiligheid het beste worden gewaarborgd. Aanvullend geeft de gedeputeerde aan dat het stuk van Sportpark De Heul naar Loenen wel blijft liggen.

- Ten aanzien van het restaurant geeft de gedeputeerde aan dat het restaurant nog bestaat, maar dat er voorheen een café naastgelegen was. Het idee leefde dat een aantal ongelukken te relateren was aan dat café.
- De klacht wordt zorgvuldig en via een eigen traject afgehandeld.

De commissie krijgt de gelegenheid aanvullende vragen te stellen.

De heer Oude Wesselink memoreert dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat dit een verkeersveiligheidsprobleem is. Het beeld is dat wanneer het een provinciale weg betreft het meestal over oversteken gaat. In de oplossing waarvoor is gekozen, zijn er meerdere oversteken nodig. De vraag is hoe deze oplossing bijdraagt aan de verkeersveiligheid als er meer oversteken dan in de oude situatie moeten worden gemaakt.

De heer De Jager geeft aan de argumenten die ondersteunend zouden zijn aan het voorstel om het fietspad aan de oostzijde op te heffen ook van een andere kant bekeken kunnen worden. Als het fietspad aan de oostzijde blijft bestaan en die aan de westzijde eventueel vervalt, dan is er duidelijkheid over wat het fietspad dan is en het aantal oversteken van de N402 wordt flink gereduceerd. Het is niet wenselijk het fietspad te verbreden, omdat hier bomen voor moeten worden gekapt. Het fietspad is op dit moment al tweerichtingsverkeer. Er zijn geen klachten dat het fietspad te smal is. Wel ziet de spreker veel sociale onrust van Loenen, Vreeland en omstreken die dit eventuele besluit niet begrijpen en liever zien dat er alleen een fietspad aan de oostzijde blijft bestaan en het aantal oversteekmomenten tot een minimum wordt gereduceerd. De spreker roept het college op het voorgenomen besluit te heroverwegen teneinde de verkeersveiligheid te borgen.

De heer Hazeleger memoreert het pleidooi van de gedeputeerde om de ervaringsdeskundigen en de verkeersveiligheidsdeskundigen met elkaar in gesprek te laten gaan. Echter, de zorg van mevrouw Timmers is dat de stem van de ervaringsdeskundigen onvoldoende wordt meegenomen in het uiteindelijke besluit. De spreker is van mening dat er nog winst te behalen is en pleit ervoor dat gesprek alsnog plaats te laten vinden.

Gedeputeerde Schaddelee gaat in op de aanvullende vragen die vanuit de commissie zijn gesteld:

- In antwoord op de heer Oude Wesselink geeft de gedeputeerde aan dat door deze keuze er juist meer veiligheid ontstaat, omdat de oversteken op een gecontroleerde manier plaatsvinden. De ervaring is nu namelijk dat er op meerdere plekken wordt overgestoken, die niet gecontroleerd zijn.
- In antwoord op de heer De Jager geeft de gedeputeerde aan dat er goed naar deze optie is gekeken. Deze optie betekent dat de woonwijk die aan de westkant ligt minder goed bereikbaar wordt voor de fiets en er drie in plaats van twee oversteekplaatsen nodig zijn.
- In antwoord op de heer Hazeleger neemt de gedeputeerde zijn pleidooi ter harte. Parallel aan de klacht kan er gekeken worden hoe de communicatie loopt. In dit licht is het ook goed te realiseren dat er verschillende meningen leven, ook bij de bewoners. Daarin is een weging gemaakt en die heeft geleid tot dit besluit, maar het is wel belangrijk de communicatie hierover goed en zorgvuldig te doen.

Mevrouw Timmers geeft tot slot een correctie op de beantwoording van de gedeputeerde. Het gaat niet om twee, maar om vier oversteeksituaties vanuit Vreeland en drie oversteeksituaties vanuit Loenen.

De voorzitter geeft aan dat er een vervolg wordt gegeven aan dit onderwerp middels een Statenbrief of een mededeling via de termijnagenda. De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

De commissie heeft kennisgenomen van de ingekomen stukken.

1.5 Vaststellen verslagen commissie Milieu en Mobiliteit

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen opmerkingen ontvangen.

De heer Hazeleger refereert aan de toezegging van gedeputeerde Schaddelee om te kijken wanneer de jaarrekening 2019 van U-OV beschikbaar is. Het antwoord op die vraag is voorsnog niet gegeven. Gedeputeerde Schaddelee zal deze vraag schriftelijk beantwoorden.

Het verslag van 26 januari 2022 is aldus vastgesteld.

1.6 Termijnagenda en lijst moties M&M

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen opmerkingen ontvangen.

Mevrouw Bikker heeft de volgende aanvullingen:

- Motie M53 draagt de titel 'Draagvlak en jeugd'.
- Motie M102A draagt de titel 'ov in Vijfheerenlanden en Veenendaal'. Ten aanzien van de uitvoering van de motie merkt de spreker op dat het gaat om het onderzoeken van mogelijkheden, maar met het oogmerk om daadwerkelijk te verbeteren. De vraag aan de gedeputeerde is of hij dit op die manier ook heeft opgevat.

De voorzitter geeft aan dat de namen van de moties worden aangepast.

Gedeputeerde Schaddelee memoreert aan het debat waarin hierover uitgebreid is gesproken en benadrukt dat een onderzoek alleen wordt uitgevoerd als daarmee ook wordt gekeken waar er verbeterd kan worden. Dit is ook de insteek ten aanzien van het ov in Vijfheerenlanden en Veenendaal.

Aldus vastgesteld.

1.7 Rondvraag

De VVD heeft mede namens SP en D66 een rondvraag ingediend. De heer De Jager heeft ten aanzien van de inzet in de provincie Utrecht van elektrische bussen vragen. In een artikel wordt genoemd dat er namelijk één lijn is die het streefpercentage van 93% haalt. Dit is opmerkelijk. Er leeft een brede wens in de Staten dat elektrisch vervoer een groot succes wordt. Er wordt veel geld geïnvesteerd. De vragen vanuit de fracties zijn:

- Herkent het college deze cijfers? Wat is de mening van het college hierover?
- Wat is de oorzaak van deze hoge uitval?
- Wat zijn hiervan de gevolgen op het rijrooster?
- Zijn er financiële consequenties, al dan niet in relatie tot verstrekte subsidies?
- Wat doet de provincie om samen met de vervoerders die inzetbaarheid te verbeteren?
- Zijn er lessen die hieruit getrokken kunnen worden en die gebruikt kunnen worden bij de verdere verduurzaming van het ov in het algemeen en ook in relatie tot de komende concessieverlening?
- Is het college bereid met de Staten meer informatie en achterliggende cijfers te delen, zodat de Staten kunnen toetsen wat de werkelijke situatie is?

Gedeputeerde Schaddelee geeft antwoord op de vragen:

- De gedeputeerde herkent de cijfers deels. Het bedoelde artikel zoomt op een paar onderdelen in. De cijfers in het artikel kloppen, maar deze geven het beeld van een bepaalde periode. Het overgrote deel van het jaar waren de prestaties conform afspraak, maar in de laatste twee maanden van 2021 zijn de prestaties sterk achteruit gegaan. Overigens gelden de prestatienormen alleen voor de bussen die in 2020 en 2021 zijn ingestroomd. Er is toen geïnvesteerd in 55 extra bussen.
- Ten aanzien van de oorzaak waren er bij twee type bussen twee verschillende technische problemen, die los van elkaar stonden. Bij de nieuwe bussen waren er kinderziektes – zo gaf de fabrikant aan – bij het laden. Daarop heeft de provincie een verbeterplan aangevraagd bij de vervoerder. De vervoerder is verantwoordelijk voor het behalen van de prestatienormen. De bussen zijn inmiddels aangepast; de laadproblemen doen zich niet meer voor. Het andere probleem had te maken met de verwarming. Ook dit is inmiddels opgelost.
- In de contracten is met de vervoerders afgesproken dat wanneer ritprestaties niet gehaald worden de provincie niet betaald voor die ritten. Dit kan gevolgen hebben voor de projectsubsidie. De subsidie wordt lager vastgesteld als de ritprestaties niet zijn gehaald. Inmiddels is duidelijk dat deze financiële effecten zich niet voor zullen doen, omdat de omissies tijdig zijn hersteld en de ritten zijn uitgevoerd door middel van vervangend vervoer.
- De gedeputeerde is het eens dat het goed is de lessons learned worden meegenomen. Het is een relatief nieuwe techniek, maar deze wordt in meerdere landen massaal uitgerold. Dat betekent dat er steeds meer

ervaring opgedaan wordt met elektrische bussen en dat de techniek steeds betrouwbaarder wordt. Dit is ook nodig, omdat de bestaande dieselbussen steeds verder worden uitgefaseerd.

- De cijfers worden op 9 maart via de griffie met de Staten gedeeld.

De heer De Jager refereert aan het onderscheid dat de gedeputeerde maakt ten aanzien van de bussen die als laatste aan de vloot zijn toegevoegd en de elektrische bussen die daarvoor al in gebruik waren. Doen deze problemen zich niet voor bij de oudere elektrische bussen?

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat de oudere bussen vervroegd zijn afgeschreven en vervangen, omdat hier ook allerlei technische problemen speelden. Daar zijn de Staten twee jaar geleden over geïnformeerd. De huidige vloot is daarmee redelijk nieuw. Dat betekent dat de gedeputeerde geen voorbeelden bekend zijn van de genoemde problemen bij oudere bussen.

De heer Oude Wesselink heeft naar aanleiding van de beantwoording de volgende vragen:

- De gedeputeerde heeft aangegeven zich niet te herkennen in enkele cijfers die zijn genoemd, omdat die slechts over één of twee maanden gaan. Maar er staat ook duidelijk in het artikel genoemd dat de jaarnorm niet gehaald is bij alle buslijnen behalve één. Kan de gedeputeerde dit bevestigen?
- Een van de problemen die speelden betroffen de verwarming. Je zou dan kunnen verwachten dat er dan ook problemen optreden bij het gebruik van de airco. Over het algemeen presteren accu's tijdens de winter slechter. Speelt dit ook bij elektrische bussen?

De heer Breur vraagt aanvullend of de Staten binnenkort een statenvoorstel zullen ontvangen.

Gedeputeerde Schaddelee beantwoordt de vragen vanuit de commissie:

- De tegenvraag aan de heer Breur is waarom er in dit geval een statenvoorstel moet worden opgesteld.
- In antwoord op de heer Oude Wesselink herhaalt de gedeputeerde dat de cijfers in het artikel kloppen. In de eerste drie kwartalen waren de prestaties boven de norm van 93%, maar door de tegenvallende prestaties gedurende de laatste is de jaarnorm niet gehaald.
- De hoop is dat er gedurende de zomer geen problemen met de airco zullen ontstaan, omdat de problemen dan zullen zijn verholpen. Bij het andere type bus loopt een verbeterplan. Hier hebben de problemen te maken met het balanceren van de batterij c.q. accu.

De heer Breur licht zijn vraag toe. De verwachting is dat een en ander moet worden bijgesteld met zulke cijfers. Vandaar de vraag of hier een statenvoorstel voor komt.

Gedeputeerde Schaddelee voorziet dat er in dit geval geen statenvoorstel wordt opgesteld. De vervoerder is uiteindelijk de eigenaar van de bussen. De provincie heeft ritafspraken gemaakt met de vervoerder. Op verzoek van de provincie is de overstap gemaakt naar elektrische bussen. Daarvoor heeft de provincie een subsidie gegeven. Hieraan zijn de prestatieafspraken gekoppeld.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

1.8 Grote projecten

Er is geen informatie anders dan al gecommuniceerd bij de mededelingen.

2. Ter bespreking

2.1 [SB Ontwerp Programma Gezond en Veilig 2022-2025 \(2022MM36\)](#)

Dit agendapunt is geagendeerd naar aanleiding van de inmiddels door PS aangenomen nieuwe werkwijze rondom programma's en projectbesluiten.

Eerste termijn commissie

Mevrouw De Kruif heeft de volgende vragen:

- Er wordt gesproken over het stimuleren van het gebruik van het ov in de regio. Het CDA is positief over het idee, maar maakt zich nog wel zorgen over het plan. Het stimuleren van het gebruik van het ov is makkelijker

in de stad dan in het buitengebied, omdat met name het ov minder goed bereikbaar is in het buitengebied. Het CDA vraagt hier aandacht voor bij de besprekingen over de nieuwe ov-concessie.

- Ook is het positief dat er wordt gesproken over het stimuleren van het fietsgebruik. Dit gaat vaak over fietspaden op gemeentegrond. De gemeenten besluiten dus hierover. Hoe gaat de provincie ervoor zorgen dat gemeenten meebewegen? Hoe zorgt de provincie ervoor dat gemeenten hun weginrichting veiliger maken, zodat fietsers echt veilig kunnen fietsen?
- Ten aanzien van de combinatie van het ov en de fiets in het buitengebied is de vraag hoe de veiligheid kan worden bevorderd. Lijnbussen rijden geregeld door dorpskernen heen. Hier maken kinderen en ouderen gebruik van de fiets. Het risico op een ongeluk is groot. Welke maatregelen zal GS nemen om ervoor te zorgen dat het duurzaam en veilig is en blijft?
- Windmolens in stiltegebieden in beginsel niet zijn uitgesloten. Plaatsing kan alleen onder stringente voorwaarden. Het CDA is benieuwd welke voorwaarden, naast de geluidsnormen, kunnen zorgen voor uitsluiting – juist dit is namelijk in dit programma zo belangrijk – of wordt er gewacht op landelijke afspraken omtrent gezondheidsnormen.
- In het kader van de partners en de instrumenten is het CDA benieuwd naar de gezondheidsscan, wanneer deze wordt verwacht en in gebruik kan worden genomen.
- Daarnaast wordt er gesproken over een op te richten expertgroep omtrent gezonde ruimtelijke inrichting. Zij zullen het adviesteam van de provincie adviseren. Zijn er inmiddels ideeën over welke experts zitting zullen nemen in deze groep? Het CDA pleit ervoor mensen uit het buitengebied op te nemen in de expertgroep, zodat de verschillende invalshoeken in de groep vertegenwoordigd zullen zijn.
- Tot slot een tekstuele opmerking. Op pagina 31 loopt de tekst abrupt af. Mogelijk is dit een opmaakfout.

De heer De Weerd heeft ten aanzien van het programma de volgende vragen:

- De spreker citeert dat het Programma Gezond en Veilig zich richt op het bevorderen en beschermen van de gezondheid van inwoners door middel van de inrichting van de fysieke leefomgeving. Partij voor de Dieren vindt het goed dat hierbij niet alleen aandacht is voor de kwaliteit van het leven hier en nu, maar ook voor die van toekomstige generaties en mensen elders op de wereld. Toch lijkt het dat de dieren vergeten worden. Ook zij hebben belang bij een gezonde en veilige leefomgeving, zoals voldoende schaduw, rust en schoon water. De vraag is of dieren worden beschouwd als inwoners van de provincie Utrecht. En zo nee, waarom niet? En zo ja, waarom zijn de dieren niet opgenomen in dit beleidsprogramma?
- De ambities stellen dat er zo min mogelijk schadelijke emissies vanuit de industrie, energieopwek, landbouw en vervoer moeten zijn. Ondertussen worden er wel nieuwe activiteiten ontplooid die extra emissies opleveren, zoals de aanleg van wegen. Ervan uitgaande dat deze hoofdprincipes niet betekenen dat alle activiteiten die hier haaks op staan, stopgezet worden, is de vraag welke consequenties er zijn wanneer de ambities niet behaald worden.
- Partij voor de Dieren is blij met de aandacht voor hittestress, lichtvervuiling en het belang van voldoende stiltegebieden. De provincie Utrecht onderzoekt of het huidige aantal stiltegebieden voldoende is of dat het wenselijk is aanvullende locaties aan te wijzen. Wanneer worden de resultaten van dit onderzoek verwacht?
- Partij voor de Dieren vindt het teleurstellend dat windmolens niet worden uitgesloten van stiltegebieden, gelet op de maatschappelijke weerstand die er met name tegen geluidsoverlast is. Ook vanwege de groene en natuurlijke uitstraling van stiltegebieden wil Partij voor de Dieren het college vragen de realisatie van windmolens in of bij stiltegebieden zoveel mogelijk te ontmoedigen.

De heer Bart geeft aan dat in het stuk is opgenomen dat wanneer een windmolen niet voldoet aan de geluidsnormen, deze niet in een stiltegebied wordt geplaatst. Mogelijk komen er technologische ontwikkelingen waardoor een windmolen wel aan de geluidsnormen kan voldoen. Heeft de Partij voor de Dieren in dat geval problemen met plaatsing van windmolens? Zo nee, waarom zijn er aparte normen voor windmolens nodig ten opzichte van andere mogelijke bronnen van geluid? Daarin is namelijk al voorzien middels dit programma.

De heer De Weerd geeft aan dat het niet alleen om de geluidshinder gaat, maar dat het ook gaat om de groene en natuurlijke uitstraling van die gebieden. Deze wordt met het plaatsen van windmolens aangetast. Dit is een argument voor Partij voor de Dieren om ervoor te pleiten dat er geen windmolens in stiltegebieden worden geplaatst.

De heer Breur complimenteert met het stuk, inhoudelijk en qua lay-out, zeker gezien het feit dat het nog een ontwerp is. De spreker benadrukt dat het voor iedereen schoon, leefbaar en veilig moet zijn, ook voor de mensen met een kleinere portemonnee. De SP kijkt uit naar de volgende fase.

De heer Berlijn heeft een aantal vragen:

- De spreker sluit aan bij de eerder gestelde vragen over windturbines, niet zozeer ten aanzien van stilgebieden, maar wel over de gezonde leefomgeving. Op pagina 38 wordt onder andere gezegd dat het geluid van windturbines bij hetzelfde niveau als hinderlijker wordt ervaren dan het geluid van het spoor en gewone wegen. Hoe verhoudt dit stuk zich tot de geluidsnormen die eind 2022 door de Tweede Kamer zullen worden vastgesteld?
- De spreker vindt in het programma onvoldoende concrete handvatten terug ten aanzien van sport en bewegen. Er wordt gesteld dat de helft van de inwoners van de provincie te weinig bewegen. Hoe worden de inwoners gemotiveerd om meer te gaan bewegen c.q. zijn er voldoende sportfaciliteiten? Hoe wordt dit in kaart gebracht? Welke kaders worden hiervoor gehanteerd?

De heer Hazeleger complimenteert met de leesbaarheid van het stuk. Inhoudelijk heeft de spreker een paar opmerkingen en vragen:

- Op pagina 8 en 9 wordt gesuggereerd dat het beleid in dit programma is opgehangen aan zes hoofdprincipes, maar uiteindelijk vallen die zes hoofdprincipes uiteen in zes beleidsprogramma's. Op pagina 19 staat dat door gezond en veilig als voorwaarde te stellen bij alle thema's bijgedragen wordt aan de brede ambitie om een gezonde en veilige leefomgeving te realiseren. Dat vraagt een interdisciplinaire werkwijze. De spreker interpreteert dit als dat dit programma een check is op gezondheid en veiligheid in die zes thema's die in een ander beleidsstuk zijn geborgd. Als dit hiermee wordt bedoeld, is dat akkoord SGP. De spreker pleit er dan wel voor dit scherper in het document terug te laten komen. Dat kan bijvoorbeeld worden gedaan door de zes hoofdprincipes pas in hoofdstuk worden genoemd en niet alleen in hoofdstuk één. Hoofdstuk twee is namelijk een uitwerking van die gedachte.
- Hoe komen de zes hoofdprincipes terug in het monitoringsplan? Gaat het langs de lijnen van de hoofdprincipes of meer langs de lijnen van de hoofdstukken van dit programma? Of een combinatie hiervan.
- De gezondheidsscan kan waardevol zijn. De spreker is benieuwd naar de uitwerking hiervan. Kan de gedeputeerde hier alvast inzicht in geven?
- Bij alle beleidsdossiers komen expertgroepen terug. De spreker vraagt de gedeputeerde deze werkwijze tussentijds te evalueren.
- Is er beleidsruimte in de geluidproductieplafonds, die binnen twee jaar moesten worden afgesproken, of zijn dit vastgestelde plafonds en is er alleen de wettelijke verplichting die te handhaven?
- Wordt er vastgehouden aan beleidsuitspraak vier waar gezegd wordt dat de advieswaarden van het WHO in 2030 worden gehaald, ook na de aanscherpingen in 2021? De vraag is of dit realistisch is.
- Klopt het dat de provincie deelneemt in pilots ten aanzien van varend ontgassen aan de zijkant van het water?

De heer De Harder complimenteert met dat het programma in lijn is met de Omgevingsvisie. Het gaat om het behalen van de doelen en niet zozeer de normering. Dat is prettig. Dat geldt ook voor het verbeteren van de publieke ruimte zodat bewegen wordt gestimuleerd. De ambities ten aanzien van de stiltegebieden zijn de ChristenUnie uit het hart gegrepen. De ChristenUnie pleit ervoor dat de provincie duidelijk is in haar ambitie om de strengere WHO-normen in het Schone Lucht Akkoord na te streven. De ChristenUnie heeft de volgende vragen en opmerkingen:

- Voor wat betreft veiligheid is dit programma nog te mager ingestoken. De focus ligt volledig op veiligheid in samenhang met gezondheid (zie pagina 17), maar de fysieke veiligheid is meer dan de externe veiligheid waar een wettelijke rol ligt. Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid heeft kernwaarden geformuleerd voor het Omgevingsbeleid ten aanzien van fysieke veiligheid. De spreker pleit ervoor dat het college samen met de Veiligheidsregio kijkt of er mogelijkheden zijn om die kernwaarden een plek in dit programma te geven en te kijken waar de provincie haar rol kan pakken. Dit kan vervolgens worden doorvertaald naar de instrumenten, hierbij refererend aan de gezondheidsscan waar een aantal goede instrumenten ten aanzien van gezondheid zijn opgenomen.
- De spreker pleit ervoor flexibel om te gaan met de instrumenten die in dit programma worden genoemd i.c. dat nieuwe inzichten worden toegepast.
- De spreker vraagt aandacht voor participatie en bewustzijn bij de inwoners van de provincie Utrecht, met name voor de doelgroepen die soms lastiger te bereiken zijn, maar waarvoor beweging wel heel belangrijk is. Wellicht kan de provincie de gemeenten hierin ondersteunen.

- De spreker vraagt aandacht voor de invulling van de monitoring. Het programma is namelijk heel uitgebreid. Het is belangrijk de integrale monitoring op de vastgestelde doelen vast te houden, niet alleen om te zien of de normen worden gehaald, maar ook of de doelen worden gehaald worden.

De heer Oude Wesselink heeft de volgende vragen:

- GroenLinks vraagt in hoeverre het realistisch is dat de strengere WHO-advieswaarden ten aanzien van geluid in 2030 kunnen worden behaald.
- GroenLinks vraagt of er ten aanzien van geur een nieuw beleidskader in 2022 komt.

Mevrouw Krijgsman is blij met het voorliggende stuk. De coronacrisis heeft duidelijk gemaakt wat het belang is gezondheid en veiligheid. De PvdA heeft de volgende vragen:

- Tekstueel: in de stukken wordt verwezen naar de WABO. In de context van de Omgevingswet is dat niet terecht.
- Eerder is gesproken over de afname van geluidshinder. Dit is een terecht punt. De spreker pleit ervoor ook te kijken hoe gemeenten kunnen worden ondersteund in hun aanpak van andere problemen. Voorbeelden zijn het geluidsschermbij de A27, het nachtelijk kappen van bomen, festivals en werk aan het spoor. Hier ligt mogelijk een coördinerende rol voor de provincie en wellicht ook een lobby richting Den Haag om de geluidsschermen langs de rijkswegen in orde te maken.
- De PvdA pleit ervoor de ambitie ten aanzien van stiltegebieden scherper te stellen. In de bijlage staat 'voldoende stiltegebieden'. De PvdA is er voorstander van de bestaande stiltegebieden te behouden en te kijken of hier stiltegebieden aan toegevoegd kunnen worden. Er zijn bijvoorbeeld de laatste jaren ook stiltegebieden verdwenen. Wellicht kan er gekeken worden of deze weer onder deze noemer kunnen vallen.
- In het programma wordt gesproken over de hoge belevingswaarde en het robuust klimaatbestendig zijn van de natuur. Het is niet direct duidelijk wat hiermee wordt bedoeld. Hoe wordt er in het kader van natuur en geluids-overlast omgegaan met vuurwerk? In het verleden zijn vergunningen afgegeven nabij natuurgebieden, in het broedseizoen. Wordt hier ook rekening mee gehouden?
- Tot slot gaat de spreker in op de landbouw en het voorzorgprincipe. Er zijn steeds vaker ernstige uitbraken van virussen. Specifiek voor de landbouw zijn dit de Q-koorts en de vogelgriep. De overschakeling naar een minder intensieve, diervriendelijke kringlooplandbouw is een goede stap. De vraag is of deze inderdaad minder intensief wordt. In de landbouw wordt er nog veel gebruikgemaakt van bestrijdingsmiddelen. De vraag is of het mogelijk is op de gronden die de provincie verpacht regels te stellen ten aanzien van het gebruik van deze middelen die schadelijk zijn voor de volksgezondheid.

Mevrouw Van Ulzen geeft aan dat een deel van het bodem- en waterprogramma in dit programma is geland. Dit programma is vooral bestaande wet- en regelgeving, wat betekent dat op enkele onderdelen na de provincie geen keuze heeft. De zoektocht richtte zich met name op hoe dit programma gelezen moet worden, welke mogelijkheden er in het programma zitten en wat het uiteindelijk oplevert. Een aantal instrumenten zijn beleidsarm. Anders dan wat er uiteindelijk in de verordening moet landen: wat levert dit programma op?

De voorzitter doet een procesvoorstel. In vervolg op dit ontwerpprogramma wordt er een Nota van Beantwoording opgesteld. De voorzitter stelt voor tijdens deze commissievergadering de vragen te bespreken waaruit een discussie kan ontstaan. De overige vragen zullen in de Nota van Beantwoording worden meegenomen.

Gedeputeerde Van Muilekom sluit zich hierbij aan. De commissieleden wordt om die reden gevraagd in de verslaglegging kritisch te kijken naar de formulering van de vragen. De reacties vanuit de commissie M&M worden gevoegd bij de reacties vanuit gemeenten en andere partijen. De gedeputeerde gaat vervolgens in op de verschillende onderwerpen die aan de orde zijn gekomen.

De gedeputeerde start met het geven van een toelichting op hoe dit programma gezien moet worden. Vanuit de Omgevingswet is het Programma Gezond en Veilig een verplichting. In de laatste PS-vergadering is het bodem- en waterdeel vastgesteld. Een ander onderdeel is het milieudeel. In de Omgevingsvisie is gezegd dat Gezond en Veilig als een soort paraplu boven de Omgevingsvisie hangt en dat de vertaling daarvan landt in de programma's die onder de Omgevingsvisie vallen. Het Programma Gezond en Veilig is inderdaad beleidsarm i.c. alles wat in dit programma staat was al in de Omgevingsvisie opgenomen. Maar het gaat hierbij niet alleen om de normen, maar juist over hoe die doelen worden bereikt. In dit stuk is te lezen hoe de provincie vanuit haar eigen taken en verantwoordelijkheden hier goed invulling aan wil geven. De instrumenten zijn hier ondersteunend aan. Er is namelijk gebleken dat de verschillende partijen, waaronder

gemeenten, dit een complex onderwerp vinden. Dus enerzijds zijn de instrumenten bedoeld voor de provincie zelf om Gezond en Veilig goed in alle programma's te laten landen, maar het is ook bedoeld om gemeenten instrumenten te geven hoe zij aan Gezond en Veilig in hun eigen Omgevingsvisie en binnenstedelijke omgevingsplannen invulling kunnen geven.

De gedeputeerde is van mening dat de expertteams goed functioneren. Het voorziet in een behoefte, omdat bepaalde expertise bij sommige partijen ontbreekt. In het kader van Gezond en Veilig wordt nog gekeken wie er in deze expertgroep zitting zullen nemen.

Stiltegebieden worden bepaald door de geluidskwaliteit in die stiltegebieden. Dus op het moment dat het omgevingsgeluid te hoog wordt, dan is een gebied geen stiltegebied meer. De gedeputeerde sluit aan bij het pleidooi van de PvdA om de stiltegebieden die er zijn te behouden en om extra geluidsbelasting zoveel mogelijk te verminderen. Bij het vaststellen van de Omgevingsvisie is bijvoorbeeld het afsteken van vuurwerk in de stille kern vastgelegd. Het college doet het voorstel aan gemeenten tot een algemeen verbod in alle stiltegebieden voor het afsteken van vuurwerk. Overigens wordt veel via de APV van gemeenten geregeld. De gedeputeerde geeft in zijn algemeenheid aan dat stiltegebieden een uitdaging zijn gezien de vele ontwikkelingen binnen de provincie. Er moeten bijvoorbeeld 150.000 bij komen, die mensen moeten zich kunnen verplaatsen. Dus het spanningsveld zit enerzijds in de ambitie om te bouwen en te groeien, maar de ambitie is ook dat de provincie Utrecht een gezonde provincie blijft waar mensen gezond en gelukkig kunnen leven en wonen.

Mevrouw Van Ulzen vraagt of er een prioritering is aangebracht.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan dat er een aantal omgevingswetprogramma's waar dit in landt. Hierin zie je thema's als de energietransitie, wonen en mobiliteitsontwikkelingen. Het is zaak al aan de voorkant bij alle ontwikkelingen inhoud te geven Gezond en Veilig. Dit zal een spanningsveld opleveren en daar zullen afwegingen in gemaakt moeten worden. Mogelijk kunnen zaken tegelijkertijd lopen, maar soms zullen er keuzes gemaakt moeten worden.

De gedeputeerde heeft zitting in de landelijke stuurgroep van het Schone Lucht Akkoord. Er is op basis van de oude adviesnormen berekend dat met alle maatregelen die er genomen worden de doelen niet gehaald zullen worden. De vraag is of de nieuwe ambities voor 2030 realistisch zijn. In de eerstvolgende stuurgroepbijeenkomst zal er besproken worden wat er mogelijk is.

De heer Oude Wesselink vraagt bevestigend dat wanneer het gaat om geluid het altijd om gezondheid gaat.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan dat het de vraag is of het mogelijk is, gezien de ontwikkelingen, om binnen de normen te blijven. Wanneer de normen scherper worden, zal eerder de conclusie moeten worden getrokken dat de normen worden overschreden. In dat geval zal er een ongezonde situatie zijn. De gedeputeerde benadrukt dat de aanscherpingen fors zijn. De Staten worden uiteraard geïnformeerd over hoe hiermee zal worden omgegaan.

De heer Hazeleger verzoekt de gedeputeerde de vragen die hij eerder heeft gesteld over de gezondheidsscan en de geluidproductieplafonds te beantwoorden.

Gedeputeerde Van Muilekom beantwoordt de vragen:

- De gezondheidsscan is een werkwijze waar de zes hoofdprincipes de basis voor vormen. Op dit moment wordt dit uitgewerkt. Het zijn vrij diverse hoofdprincipes. Deze komen uit de Omgevingsvisie.
- De geluidproductieplafonds moeten twee jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege landelijk worden vastgesteld. Er is dan nog ongeveer 1,5 decibel werkruimte om eventuele pieken op te vangen.

Mevrouw De Kruif heeft de volgende vragen:

- De spreker vraagt bevestigend of dit stuk kaderstellend is voor alle andere beleidsstukken.
- De spreker vraagt bevestigend of de reacties van alle partijen in de periode tot begin april terugkomen in de Nota van Beantwoording.

Gedeputeerde Van Muilekom bevestigt beide vragen. Met name ten aanzien van de eerste vraag benadrukt dat met de vaststelling van dit programma en het bijbehorende instrumentarium de andere programma's hier invulling aan moeten gaan geven.

De heer De Harder pleit ervoor dat de provincie de nieuwe streefwaarden van de WHO als ambitie na wil streven en hier een voorzet voor doet. De spreker heeft helder dat de normen enorm zijn aangescherpt en dat er nog geen streefdatum op geplakt kan worden.

Gedeputeerde Van Muilekom benadrukt dat de WHO-normen en luchtkwaliteit vooral op landelijk niveau spelen. De provincie heeft hier immers gezien de aard beperkt invloed op. Daarom is dit thema belegd bij de stuurgroep Schone Lucht Akkoord om te kijken of daar goede afspraken gemaakt kunnen worden. De gedeputeerde heeft de oproep gehoord en geeft tegelijkertijd aan dat het lastig zal zijn dit doel in 2030 te halen.

De heer De Harder bedoelt vooral dat de inzet van de provincie Utrecht moet zijn om in te zetten op de aangescherpte normen. Het is voor de spreker helder dat 2030 niet gehaald zal worden.

Gedeputeerde Van Muilekom vat samen dat de discussie de datum moet zijn.

De voorzitter geeft aan dat alle opmerkingen worden meegenomen en van een reactie worden voorzien in de Nota van Beantwoording. Vervolgens wordt het door GS vastgesteld en daarna ter kennisneming gedeeld met de Staten. Dat betekent dat dit onderwerp niet meer middels een statenvoorstel wordt voorgelegd ter vaststelling.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

2.2 SB Herziene concept innovatieprogramma gezonde leefomgeving 2022-2024 (2022MM34)

De VVD heeft dit agendapunt opgevaardigd.

Eerste termijn commissie

Mevrouw Van Ulzen heeft de vraag in hoeverre dit nog over de rol en de taken en verantwoordelijkheid van de provincie gaat. En of de provincie het echt nodig vindt om inmiddels één miljoen euro per jaar uit te geven aan zaken die weinig concreet zijn. De vraag is wat dit programma oplevert en hoe de Staten dit kunnen volgen.

Gedeputeerde Van Muilekom memoreert de eerdere discussie eind 2021 waarin gevraagd is om zaken te concretiseren en de Engelse termen zoveel mogelijk eruit te halen. Dit laatste is niet overal gelukt.

Bij het vorige agendapunt is ook gesproken over welke belangen voorrang hebben. In de afgelopen jaren heeft de provincie een aanjaagprogramma gehad, waarbij de gezonde leefomgeving bij het rijk, in de provincie en met de partners continu is aangejaagd. De conclusie was dat de provincie zeer sterk gaat groeien, waarbij de gezonde leefomgeving onder druk komt te staan. De oproep was om ervoor te zorgen dat er een innovatieprogramma komt, waarin gekeken wordt hoe de brede, integrale vraagstukken opgepakt kunnen worden. Die verantwoordelijkheid is door partijen bij de provincie belegd, omdat dit een passende rol is voor de provincie als middenbestuur tussen het rijk en alle partijen. In het innovatieprogramma worden juist ook de inwoners betrokken bij de pilots en projecten, met de gemeenten, met instellingen, maar ook met het rijk. Daarnaast wil de provincie Utrecht laten zien dat het een bijzondere regio is waar de economische groei sterk is, maar waar ook de gezondheid centraal wordt gesteld. Zelfs in Europees verband is de provincie Utrecht een voorbeeld. De provincie Utrecht is bijvoorbeeld in 2021 als tweede geëindigd als de most competitive region. De provincie houdt vast aan deze ingeslagen weg. Als de provincie hiermee bezig gaat, met de goede pilots en ook data gedreven – wat doet de provincie en wat levert dat op – en met een goede interactie met de kennisinstellingen en met gemeenten kan de provincie hier meerwaarde leveren. De projecten zijn opgenomen in de bijlage. Deze projecten beslaan een groot deel van de provincie. De gedeputeerde is van mening dat deze concreet zijn. Ook zijn ze een basis om ervaring op te doen. Het kan dus zijn dat projecten of pilots mislukken, maar ook deze uitkomsten kunnen worden uitgedragen naar anderen. Het programma levert op dat er in de provincie Utrecht een gezonde leefomgeving komt waarin mensen het fijn vinden om te wonen, te werken en te leven. Het tweede is dat er naar wordt gestreefd om sport en bewegen te stimuleren en dat de inwoners gezonder zijn. De uiteindelijke ambitie is dat de provincie Utrecht de gezondste en meest gelukkigste regio van Nederland is. Deze doelstelling moet de provincie zichzelf stellen als in de Omgevingsvisie gezondheid en een gezonde leefomgeving als paraplu erboven is gezet.

Mevrouw Krijgsman pleit voor een werkbijeenkomst of infosessie, zodat het gepassioneerde verhaal van de gedeputeerde meer concreet kan worden gemaakt.

Gedeputeerde Van Muilekom omarmt dit voorstel. Op deze manier kan de provincie een aantal innovatieve projecten laten zien, maar ook projecten die mislukt zijn. In afstemming met de griffie zal er een moment gepland worden.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

2.8 SB Ongevallen trams met ontsporing (2021MM14) (oorspronkelijk geagendeerd M&M 27-10-2021)

De Partij voor de Dieren heeft dit agendapunt opgevaardigd.

Eerste termijn commissie

De heer De Weerd memoreert de drie ongelukken met trams die in 2021 hebben plaatsgevonden. De trams ontspoorde, waardoor er grote schade is ontstaan aan materieel en infrastructuur en er ook meerdere mensen gewond zijn geraakt. Ook in 2022 heeft er al een soortgelijk ongeluk plaatsgevonden. In alle gevallen was er sprake van roodlichtnegatie door automobilisten, blijkt uit onderzoek. Naar aanleiding van de eerste drie ongevallen had Partij voor de Dieren vorig jaar bij de behandeling van de Kadernota een motie ingediend om te onderzoeken waar het technisch haalbaar is om spoorbomen te plaatsen bij nu nog onbeveiligde tramkruisingen. Die motie is aangehouden in afwachting van de onderzoeksresultaten. Op basis van het onderzoek worden nu tijdelijke en mitigerende maatregelen genomen, zoals het langzamer laten rijden van de trams bij kruisingen in Nieuwegein. Dit heeft als gevolg dat reizigers een langere reistijd ervaren en het ov minder aantrekkelijk wordt. Het college heeft aangegeven een afwegingskader op te stellen, waarin alle onbeveiligde tramkruisingen beoordeeld zullen worden op veiligheid en er criteria worden opgesteld waaraan veilige tramkruisingen moeten voldoen. Daarover heeft de Partij voor de Dieren nog enkele vragen.

- Betekende de ontwikkeling van het afwegingskader dat de veiligheidsbeoordeling van tramkruisingen tot nu toe onvoldoende was?
- Wordt het afwegingskader verzonden aan PS? Zo ja, wanneer zal dit plaatsvinden?
- Is de gedeputeerde het eens met Partij voor de Dieren dat attentieverhogende maatregelen zoals extra waarschuwingslichten of ribbels in het wegdek er niet toe zullen leiden dat dit soort ongelukken niet meer plaats zullen vinden?
- Is de gedeputeerde het eens dat het afwegingskader niet afgewacht hoeft te worden om treffende en reeds bewezen maatregelen te nemen zoals bijvoorbeeld het plaatsen van spoorbomen?
- Ziet de gedeputeerde de wens om spoorbomen te plaatsen breder gedeeld worden in zowel politiek als samenleving sinds de ongevallen hebben plaatsgevonden?
- Hoe lang is PS bereid te wachten met het nemen van die maatregelen? De vrees is dat het ook na het vaststellen van het afwegingskader nog een tijd zal duren voor er daadwerkelijk maatregelen geïmplementeerd gaan worden. De oproep is om niet te lang te wachten.

De heer Oude Wesselink heeft de perceptie dat het afwegingskader de verkeersveiligheid formaliseert. In theorie is dat goed, maar in de praktijk is het de vraag of dit echt gaat helpen. Ieder kruispunt is anders: andere verkeersstromen, andere richtingen, andere snelheden, andere zichtlijnen en andere verkeersdeelnemers. De vraag aan de gedeputeerde is of een afwegingskader de beste weg is versus iedere locatie als uniek beoordelen op basis van de huidige ontwerp-richtlijnen, maar ook op basis van action by judgement en gezond verstand.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat het afwegingskader in de tweede helft van 2022 wordt gedeeld met de Staten. Dit is een belangrijk onderwerp en het is goed daar met elkaar over van gedachten te wisselen. De gedeputeerde gaat in op de vragen en opmerkingen uit de commissie:

- De veiligheid is op dit moment voldoende. Ongelukken worden uitgebreid geanalyseerd.
- De gedeputeerde is het niet eens met de stelling ten aanzien van attentieverhogende maatregelen. Daarmee zou de gedeputeerde vooruitlopen op de uitkomsten van het lopende onderzoek. De gedeputeerde pleit ervoor eerst het onderzoek af te wachten en op basis hiervan te bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn.
- Juist omdat ieder kruispunt anders is, wordt er afwegingskader opgesteld.
- Op 4 januari heeft er opnieuw een ongeluk met een auto en een ontsporing plaatsgevonden. Het CDA heeft hier vragen over gesteld. De oorzaak was het negeren van rood licht. Er wordt nu aanvullend onderzoek gedaan naar de ontsporingsrisico's bij zijdelingse aanrijdingen, ook naar aanleiding van ervaringen elders in Europa. De uitkomsten van dit onderzoek worden ook in 2022 verwacht.
- Naar aanleiding van die laatste ontsporing en aanrijding heeft de gedeputeerde ervoor gepleit met een breed scala aan disciplines te bespreken wat er nog meer gedaan kan worden. Mogelijk zijn er zaken die buiten het zichtveld van de experts vallen.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

2.3 SB Stand van zaken uitvoering moties RES 1.0 (2022MM48)

De SGP, ChristenUnie en VVD hebben dit agendapunt opgewaardeerd.

Eerste termijn commissie

De heer Hazeleger memoreert de vragen die door de SGP zijn gesteld. Het document van de regio Amersfoort is gelijk aan die van Foodvalley. Dit sprak de fractie aan: per motie en per toezegging is aangegeven wat ermee wordt gedaan, inclusief verwijzingen naar het plan van aanpak. Dit geeft de gemeenten de mogelijkheid zaken te monitoren. Dit in tegenstelling tot de regio U16 waar slechts wordt gezegd dat de moties en amendementen worden meegenomen. Dit is geen fatsoenlijke manier van omgaan met het hoogste orgaan van een gemeente, meent de spreker. De provincie moet er daarom als middenbestuurder op toezien dat het proces democratisch verloopt. Het is een ingewikkeld proces waar het ook lastig is om draagvlak te houden. Daarom is het belangrijk draagvlak te houden bij de volksvertegenwoordigers i.c. de gemeenteraden. Welke rol ziet de gedeputeerde voor de provincie?

De heer De Harder vraagt motie M59 nog niet af te doen.

Mevrouw Van Ulzen is positief over deze Statenbrief en zo een beeld te krijgen van de moties en amendementen. De spreker sluit aan bij de heer Hazeleger dat het niet overal even duidelijk is. Een aantal vragen zijn inmiddels beantwoord. Aanvullend heeft de VVD de vraag hoe GS tot een integrale afweging van de gebiedskeuzes komt. De spreker pleit ervoor tools te krijgen om dit te monitoren. Er staat namelijk heel veel in de Omgevingsvisie, de RES'en en in andere programma's. Dit kan bijvoorbeeld door een afwegingsmatrix of een strategische agenda. De gedeputeerde heeft in zijn beantwoording aangegeven dit niet nodig te vinden, omdat de regio's dit zelf doen. Maar andersom hangt nog steeds boven deze afweging dat wat eruit komt een soort doorzettingsmacht, het inzetten van PIP's. Die twee horen bij elkaar, zo geeft de spreker aan. Een ruimtelijk instrumentarium zou volgbaar moeten zijn op welke momenten en hoe dat gebeurt.

Gedeputeerde Van Essen beantwoordt de vragen vanuit de commissie:

- De gedeputeerde benadrukt dat alle moties en amendementen van alle drie de regio's zorgvuldig worden meegenomen in het vervolgproces. Hoe dit in de stukken is meegenomen, is afhankelijk van de keuzes die per regio zijn gemaakt. Overigens heeft de regio U16 in de bijlage een overzicht van de moties opgenomen en hoe die worden meegenomen. De gedeputeerde interpreteert de woorden van de SGP dat de werkwijze van de regio's Amersfoort en Foodvalley de voorkeur verdient.
- De situatie kan wel voorkomen dat er spanning ontstaat tussen de besluiten die door de verschillende regio's zijn genomen. Bijvoorbeeld in de samenwerking rond de A12 Oost wordt gekeken hoe daar in gezamenlijkheid op een passende manier een vervolg aan gegeven kan worden.
- Motie M59 betreft de biodiversiteit rond zonnevelden. De wedervraag is welke extra opvolging vanuit het college de ChristenUnie verwacht. Het college heeft op verschillende manieren invulling gegeven aan het dictum van de motie, zo staat in de Statenbrief te lezen. Het college is bereid om meer te doen, maar het beeld is dat er inmiddels op een royale manier uitvoering is gegeven aan de wens.

De heer De Harder geeft aan dat is verzocht dit in de RES 2.0 mee te nemen. Deze is er nog niet. Vandaar het verzoek deze motie in beeld te houden.

De voorzitter concludeert dat dit akkoord is.

Gedeputeerde Van Essen sluit af met een antwoord op de vraag van de VVD inzake de integrale afweging in gebiedskeuzes en de inzet van PIP's. Dit eerste raakt aan de sturingsfilosofie van de Omgevingsvisie. Hiermee wordt ruimte gegeven aan gemeenten, initiatiefnemers en de samenleving om met goede plannen te komen die passen binnen de Omgevingsvisie. In de Omgevingsverordening zijn heldere kaders aangegeven. In de Omgevingsvisie staan een aantal hoofdrichtingen en keuzes – bijvoorbeeld de basisprincipes voor verstedelijking, maar ook de voorkeur voor locatiekeuzes voor opwek van duurzame energie – die terug te vinden zijn in de RES'en. Die zijn leidend.

Het tweede deel van de vraag gaat over inpassingsplannen of projectbesluiten onder de Omgevingswet. Ten aanzien van de besluitvorming over de RES'en en de werkwijzen, programma's en projectbesluiten hebben de Staten aangegeven hoe zij daarbij betrokken willen zijn. Daar wordt door GS invulling aan gegeven; PS wordt tijdig geïnformeerd. Mocht de voortgang achterblijven bij de plannen, zal GS hierover met PS het gesprek voeren. Mocht besloten worden tot een andere rol van de provincie, dan moet er tt een heldere afweging komen op welke locaties en op welke manier daar invulling aan wordt gegeven. Het lijkt de gedeputeerde niet opportuun om hierop vooruit te lopen, maar de gedeputeerde verzekert de commissieleden dat eerst het gesprek met PS daarover wordt gevoerd. In dat gesprek kunnen de overwegingen vanuit PS volop aan bod komen.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

2.5 [SB Uitkomsten Systemstudie Energie-infrastructuur 2030 - 2050 \(2022MM47\)](#)

en

2.6 [SB Stand van zaken fase 3 Programma Toekomst N201 \(2022MM44\)](#)

en

2.7 [SB Uitvoeringsprogramma VTH 2022 \(2022MM28\)](#)

De voorzitter geeft aan dat de vragen vanuit de commissie schriftelijk worden beantwoord. Aan de indieners wordt vervolgens gevraagd of de antwoorden afdoende zijn of dat zij een of meerdere agendapunten wensen te agenderen voor de commissievergadering M&M van 20 april 2022.

2.4 [SB Aanbieden Drawdownrapport Preliminary Climate Solutions Assessment \(dec 2021\) en Klimaatmonitor \(2022MM30\)](#)

De VVD, GroenLinks en D66 hebben dit agendapunt opgewaardeerd.

Mevrouw Van Ulzen maakt een punt van orde ten aanzien van de tijd die is gereserveerd voor deze commissievergadering. Dit is te kort gezien het aantal onderwerpen wat is geagendeerd.

De voorzitter geeft aan de inspreker zich aanmeldde na het vaststellen van de agenda.

Mevrouw Van Ulzen is dit bekend. De spreker benadrukt dat het vaker voorkomt dat er te weinig tijd wordt gereserveerd, terwijl de onderwerpen wel belangrijk zijn om goed te bespreken.

De voorzitter is het hiermee eens.

Eerste termijn commissie

Mevrouw Van Ulzen heeft de vraag eerder gesteld en betrokken bij de rest: hoe gaat GS de vragen oplossen waar de motie zelf ook toe oproept? En vooral, hoe kan PS hierover meepraten?

De heer Bart geeft namens GroenLinks aan blij te zijn met het rapport. Hiermee is overzicht gekomen en de klimaatcrisis krijgt de aandacht die het verdient. Elk beleid van de provincie is in principe klimaatbeleid. Dat straalt dit rapport uit. De conclusie is dat er op elk gebied meer moet worden gedaan om de klimaatcrisis te lijf te gaan. GroenLinks heeft de volgende vragen over de inhoud en over het te lopen proces:

- Op een aantal thema's is klimaat al de kern van het beleid, met name op het gebied van elektriciteit en energie, maar ook op het gebied van mobiliteit. Een aantal oplossingen in het Drawdownrapport zijn al staand beleid van de provincie. De vraag is of dit niet een goed moment is om extra snel stappen te nemen in het isoleren van gebouwen. Het beeld is dat dit op dit moment mogelijk is. De NVDE heeft hier recent nog een rapport over geschreven. De inhoud sluit aan bij wat er in het Drawdownrapport staat. Het is mogelijk dit jaar nog vijf miljard kuub aan gas te besparen. De vraag aan de gedeputeerde is of hij het voorstel van de NVDE ook heeft gezien. In het licht van de huidige situatie met Rusland pleit de heer Bart ervoor hier extra tempo op te maken.

Mevrouw Van Ulzen heeft gelezen dat er een record aan energie is gebruikt in 2021. Ook heeft de spreker gehoord dat de bezuinigingsoptie veel serieuzer genomen moet worden. De vraag is hoe waarschijnlijk het is dat dit ook op die manier gaat lukken. De spreker deelt het enthousiasme, maar pleit er ook voor reëel te zijn.

De heer Bart begrijpt de vraag van mevrouw Van Ulzen niet goed. Er zijn een aantal gemeenten die dit goed oppakken, ook met de gebiedsgerichte aanpak. Er zijn veel laaghangend-fruit-maatregelen als het gaat over isolatie zoals bijvoorbeeld tochtstrips. De basis ligt er, omdat gemeenten al enige tijd bezig zijn met de RES'en en met ander energiebeleid. Het is wel zaak hierop te gaan versnellen. Daar kan de provincie een rol in spelen en ook landelijk wordt de urgentie gevoeld. Dat maakt het scenario realistisch en mogelijk. De spreker beveelt het rapport van de NVDE van harte aan, bijvoorbeeld ook omdat er over maatregelen een duidelijke uitleg wordt gegeven en daarmee de besparing van vijf miljard kuub gas gerealiseerd kan worden. De spreker zal het rapport mailen.

In vervolg op zijn betoog stelt de spreker de volgende vragen:

- Er zijn een aantal thema's waar het Drawdownrapport een mooie oplossing voor biedt, maar die tegelijkertijd ook de vraag oproepen of er niet al meer stappen in genomen hadden kunnen worden. GroenLinks brengt dit al enkele jaren onder de aandacht. Een voorbeeld is de agrarische sector. Ieder wil dat boeren een goede

boterham kunnen blijven verdienen. Er is ook een meer plantaardig dieet nodig en een verkleining van de vee-stapel. Daarvoor kan er meer naar bosbouw toegegaan worden. Dan kan er meer ingezet worden op houtbouw, met biobased bouwen. Deze oplossingen staan in het Drawdownrapport, maar GroenLinks heeft hier ook stevig op ingezet. De vraag is of dit nu een plek kan krijgen op de agenda, zoals bijvoorbeeld op de plattelandsagenda, in het landbouwbeleid, op de voedselagenda en in de bossenstrategie die eraan komen. De spreker pleit ervoor de suggesties uit het Drawdownrapport in die laatste twee al mee te nemen. Een andere concrete suggestie is om bij de plantaardige lunches in het provinciehuis aan te geven hoeveel CO₂ dat heeft bespaard. Dit draagt bij aan de bewustwording.

- De spreker pleit ervoor om net zoals de financiële verantwoording ook een CO₂-verantwoording te hebben en het daarmee de kern van het beleid te laten zijn. De vraag aan GS is hoe het college de verantwoording op het CO₂-budget vorm wil geven. Het Drawdownrapport is voor GroenLinks pas het begin.

De heer De Droog stelt, zonder op de details in te gaan, een aantal zaken vast. Aan het begin van deze collegeperiode is gekeken naar welke grote opgaven er voorliggen en hoe die beetgepakt kunnen worden. Er ligt nu een concernbrede opgave waarbij het de ambitie van de provincie Utrecht is om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Dat is een enorme opgave. De spreker voelt gehaastheid, maar realiseert zich ook dat het belangrijk is goed te kijken naar enerzijds dat einddoel in 2050, maar ook te kijken naar wat er nu gedaan kan worden. De spreker is daarom ook blij met de klimaatmonitor: dat er een beeld is van de voortgang, gebaseerd op de landelijk gehanteerde indeling vanuit het Klimaatakkoord. Het tweede is de vraag welke scenario's er zijn om te komen tot een klimaatneutrale provincie in 2050. De spreker spreekt de hoop uit dit proces te kunnen versnellen, maar tegelijkertijd hoeft het ook niet morgen al gerealiseerd te zijn. Het Drawdownrapport vormt de basis voor verdere stappen. Inhoudelijk gezien is de invulling aan de provincie zelf, samen met de partners, gemeenten, het rijk en in Europees verband. Belangrijk is te weten wat de rol van de provincie is in die totale klimaatopgave. Er zijn grenzen aan wat de provincie Utrecht kan doen. Een van de belangrijke zaken daarin is de broeikasuitstoot. D66 sluit aan bij wat GroenLinks noemde over de CO₂-verantwoording. Het proces om dit inzichtelijk te maken, is een on going proces. De provincie Utrecht is een voorbeeld voor andere provincies en gemeenten en het is een basis voor de gesprekken met het rijk, omdat de provincie Utrecht hier zicht in en grip op begint te krijgen. Dit is opgenomen in motie M100. De vraag is hoe in gezamenlijkheid de inhoud van deze motie – een soort P&C-cyclus op CO₂ – wordt opgepakt, want het is een enorm lang proces wat niet in deze collegeperiode opgelost kan worden, maar wat een cadeau zal zijn voor de Staten in volgende collegeperiodes. Concreet is de vraag aan de gedeputeerde wat hij nodig heeft om bij de komende Kadernota een goed team op te kunnen zetten, zodat er gebouwd kan worden aan continuïteit op dit thema.

Gedeputeerde Van Essen signaleert dat het hoofdthema uit de inbrengen is om te kijken hoe er opvolging gegeven kan worden aan deze eerste stap. De gedeputeerde dankt voor de suggesties die vooraf zijn gedeeld en ook in dit debat aan de orde zijn gekomen om verder invulling te geven aan motie M100. Die motie vraagt om het centraal coördineren van het klimaatbeleid van de provincie. Dit Drawdownrapport is een mooie basis en vult het Klimaatakkoord aan. In de Statenbrief heeft het college geschetst hoe zij daar invulling aan wil geven.

Het uitgangspunt is dat de urgente zaken op het klimaatbrede dossier – adaptatie, mitigatie, reductie van uitstoot, circulariteit en energietransitie – snel worden opgepakt en dat er tegelijkertijd wordt gezorgd voor een duurzame borging ook in samenhang met de klimaatopgave in de provinciale organisatie. Dus dat is handelen en tegelijkertijd de samenhang beter organiseren. Het concretiseren en prioriteren van klimaatoplossingen en ook de rol die de provincie kan spelen, zal zeker onderwerp van gesprek zijn in deze en de volgende collegeperiode. De provincie doet dit samen met de maatschappelijke partners, met inwoners, bedrijven en medeoverheden. Klimaatoplossingen worden in ieder programma en domein van de organisatie uitgewerkt. Elk beleid is inderdaad klimaatbeleid. Het is goed te realiseren dat er in de afgelopen jaren al veel in gang is gezet – het Programma Energietransitie is er een van – en er ten opzichte van drie jaar geleden een veel grotere bijdrage aan de klimaatopgave wordt geleverd. Tegelijkertijd is het einddoel nog niet gehaald en is het zaak elkaar daar scherp in te houden. Die concernbrede klimaatpak gaat over het borgen van de samenhang en de effectiviteit van al die verschillende acties in de verschillende programma's. Het Drawdownmodel biedt inzicht in de huidige uitstoot en het vormt een goede kapstok om de samenhang en effecten van wat in die verschillende programma's wordt gedaan in beeld te brengen en te volgen. Het rapport biedt inzicht in de potentie van verschillende reductieopties. Daar geldt nog wel voor dat er nog een beleidsmatige doorvertaling naar de provincie nodig is. Het college ziet een aantal vervolgstappen. De eerste – dit vindt nu plaats – is om per domein en per programma de provinciale klimaatregelen op te nemen in het Drawdownmodel. Vervolgens wordt per domein en per programma in beeld gebracht hoe die klimaatpak verder aangescherpt en geïntensiveerd kan worden. Er kwamen net al een aantal voorbeelden van langs. Maar ook worden er maatregelen door het rijk genomen, die van invloed zijn op de provincie. Het rijk heeft

forse ambities. Daarnaast is het ook zo dat dat de provincie het niet alleen hoeft te doen. Mogelijk liggen daar namelijk ook kansen. Het voorstel is de Staten voor de zomer tijdens een informatiesessie mee te nemen in deze ontwikkelingen en hoe daar invulling aan gegeven kan worden. Later in 2022 kan er tijdens een vervolgsessie verder worden stilgestaan bij wat dit betekent voor de prioriteitsstelling, rolneming van de provincie in het gehele klimaatdossier en hoe dit structureel kan worden geborgd in een jaarlijkse monitoringscyclus met heldere doelen, indicatoren en resultaten. Die wens werd al geuit door D66 en GroenLinks. Daarmee wordt de concernbrede opgave meer structureel ingericht en geborgd in de provinciale organisatie. Dit is nodig om grip te krijgen en koers te houden op de ambities voor 2030 en 2050. De ambitie is de Staten over de concretere invulling in het najaar van 2022 te informeren.

In september ontvangen de Staten een Statenbrief waarin, naast de vorderingen op de opdrachten uit motie M100, ook een overzicht is opgenomen van de voortgang op de maatregelen uit het Klimaatakkoord. De provincie heeft zich geëngagementeerd om een heel aantal zaken in gang te gaan zetten.

Mede ingegeven door de situatie in Oekraïne wordt er op provinciaal en landelijk niveau gekeken hoe energiebesparing en isolatie versneld gerealiseerd kan worden. Er zal op korte termijn in samenspraak met medeoverheden gekeken worden welke mogelijkheden er zijn.

De heer Bart is blij met de toezeggingen van de gedeputeerde inzake isolatie en de versnelling daarop. Ook de toezegging ten aanzien van de monitoring is prettig. GroenLinks is het eens met de gedeputeerde dat de provincie op het gebied van elektriciteit en energieopwekking enorme stappen heeft gezet, maar daar was dit Drawdownrapport niet voor nodig. De kracht van dit rapport zit juist in de andere sectoren en het andere beleid waar die stappen nog wel gezet moeten worden. In de zomer geeft de gedeputeerde een update, maar eerder al zijn de Voedselagenda en de Bossenstrategie geagendeerd. Dit geldt ook voor het Convenant Duurzaam Bouwen. Het pleidooi is de voorstellen van Drawdown hierin mee te nemen.

De voorzitter constateert dat gedeputeerde Van Muilekom de suggestie mee zal nemen naar het college.

De heer De Droog dankt voor de toezeggingen en het beeld wat is geschetst. De spreker spreekt zijn vertrouwen uit. De spreker vraagt ter bevestiging dat er voor de Kadernota wordt geschetst wat er nodig is om dit verder uit te werken. Richting de heer Bart geeft de spreker mee om samen met hem mee te kijken naar de mogelijkheden vanuit de Gemeentelijke Verduurzamingsregeling.

Mevrouw Van Ulzen dankt de gedeputeerde voor zijn beantwoording en is namens de VVD tevreden met de gang van zaken. De VVD zal de ontwikkelingen op de voet volgen.

Gedeputeerde Van Essen is in zijn functie verantwoordelijk voor de concernbrede klimaatopgave, maar dit zal in ieder programma moeten landen. Dus het een opdracht aan het hele college om de suggesties uit het rapport mee te nemen in de programma's. De gedeputeerde nodigt de Staten uit hier aandacht voor te vragen bij de bespreking van alle programma's.

De gedeputeerde is voornemens voor de Kadernota te inventariseren welke middelen er aanvullend nodig zijn om invulling te geven aan deze concernbrede klimaatopgave. Dit zal worden besproken bij de Kadernota.

De heer De Droog benadrukt dat het klimaatbeleid alles wat de provincie doet, raakt. De spreker pleit ervoor bij alle besprekingen mee te nemen wat het betekent voor het klimaat. Vervolgens moet er worden nagedacht hoe dit concernbreed kan worden opgetuigd.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

De voorzitter dankt de commissieleden dat het is gelukt een groot deel van de agendapunten te bespreken en voor hun inbreng tijdens deze commissievergadering.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering om 15.56 uur.

